

ÚSTR PŘIPRAVUJE CENU JIŘÍHO LIŠKY. NOVÁ SOUTĚŽ CHCE PŘIVÉST VEŘEJNOST K AKTIVNÍMU ZÁJMU O MODERNÍ DĚJINY

Společná tisková zpráva Ústavu pro studium totalitních režimů a Města Jičín ze dne 17. září 2026

Ústav pro studium totalitních režimů a město Jičín připravují nový celostátní projekt, který má spojit zájem o moderní dějiny s vlastním tvůrčím potenciálem účastníků. Cena Jiřího Lišky bude určena mladým lidem, pamětníkům i dalším zájemcům o minulost a nabídne jim možnost vyprávět historické příběhy prostřednictvím povídky, ale také videa, podcastu nebo písně. Cena Jiřího Lišky bude oficiálně vyhlášena 1. října 2026. Od tohoto dne se také otevře možnost přihlašovat soutěžní práce. Nultý ročník vzniká ve spolupráci ÚSTR s městem Jičínem, s nímž Ústav v srpnu uzavřel smlouvu o spolupráci při pořádání soutěže.

Soutěž ponese jméno MVDr. Jiřího Lišky, významného českého politika, dlouholetého starosty a senátora za Jičín a jednoho z iniciátorů a spoluvůdců zákona o Ústavu pro studium totalitních režimů. Jiří Liška byl od roku 2017 členem Rady ÚSTR a svůj veřejný život dlouhodobě spojoval s úsilím o vyrovnání společnosti s nacistickou a komunistickou minulostí. V lednu 2026 mu ÚSTR in memoriam udělil **Cenu Václava Bendy** za hájení hodnot svobody, demokracie a lidských práv a za významný přínos k historickému poznání a paměťové agendě. Zemřel 1. března 2025 ve věku 75 let.

„Hledali jsme způsob, jak odkaz Jiřího Lišky připomenout nikoli pouze vzpomínkovou akcí, ale projektem, který bude živý a bude mít smysl pro současnou veřejnost. Cena Jiřího Lišky má právě tuto ambici – povzbudit lidi, aby se o moderní dějiny aktivně zajímali, aby hledali příběhy ve svých rodinách a regionech, ptali se pamětníků, pracovali s prameny a sami přemýšleli o tom, co nám minulost říká o světě, ve kterém dnes žijeme,“ říká historik ÚSTR a hlavní garant soutěže Jiří Andrs.

OD RODINNÝCH PŘÍBĚHŮ PO PODCASTY A PÍSNĚ

Soutěž vzniká z přesvědčení, že zájem o moderní dějiny nemusí mít pouze podobu odborného historického výzkumu. Historická zkušenost se může skrývat v rodinném příběhu, vzpomínce prarodičů, místní kronice, fotografiích, dopisech nebo jiných pramenech, které lidé nacházejí ve svém vlastním okolí.

„Literární nebo badatelská soutěž dává lidem možnost přemýšlet nad minulostí vlastním způsobem. Mohou vycházet z rodinných příběhů, vzpomínek pamětníků, regionální historie nebo z vlastního pohledu na konkrétní historickou událost. Chceme ocenit schopnost hledat, ptát se, pracovat s prameny a vytvořit vlastní smysluplnou interpretaci,“ vysvětluje Jiří Andrs.

Nultý ročník nabídne **tři soutěžní kategorie**. První bude určena **žákům a studentům do 20 let**, kteří budou moci přihlásit povídku. Druhá kategorie je určena **pamětníkům období před rokem 1989**, kteří mohou prostřednictvím povídky zpracovat vlastní životní zkušenost. Třetí kategorie **audio-video** otevře prostor pro krátká videa, podcasty nebo písně.

Právě třetí kategorie má oslovit také mladší generaci a nabídnout jí možnost zpracovat historické téma prostřednictvím médií, která jsou jí přirozená. Cena tak nechce zůstat pouze u tradičního literárního formátu, ale reaguje i na současné způsoby komunikace a vyprávění. Zkušenost ÚSTR z předchozí Literární ceny Waltera Sernera ukázala, že mladé lidi soudobé dějiny přitahují – do soutěže se před dvěma lety přihlásilo více než sto soutěžících mladších dvaceti let.

MĚSTO JIČÍN VYJADŘUJE SOUTĚŽI PODPORU

Volba Jičína není náhodná. Jiří Liška byl s městem dlouhodobě spojen a patřil k jeho významným osobnostem. Právě proto se Jičín stal přirozeným partnerem nové literární soutěže, která chce připomínat hodnoty občanské odpovědnosti, osobní statečnosti a aktivního zájmu o moderní dějiny. Město se na projektu podílí nejen jako podporovatel, ale také jako hostitel slavnostního vyhlášení výsledků.

„Ústav pro studium totalitních režimů se na mě obrátil s myšlenkou založit literární soutěž nesoucí jméno MVDr. Jiřího Lišky. O návrhu jsem jednal s vedením města, rodinou pana Lišky a s představiteli ústavu. Na jednání Rady města jsme rozhodli o podpoře celého záměru. Důvodem je respekt a úcta k panu doktoru Liškovi, jednomu z významných politiků polistopadové éry. Jsem rád, že slavnostní vyhlášení výsledků soutěže proběhne v reprezentativním sále v Jičíně,“ uvedl Jan Malý, starosta města Jičína.

Podpora města Jičína se neomezuje pouze na symbolickou záštitu. Město se rozhodlo aktivně přispět také k ocenění nejúspěšnějších soutěžících a podílet se na organizaci slavnostního vyhlášení výsledků. Partnerství mezi ÚSTR a městem Jičínem tak navazuje na odkaz Jiřího Lišky a současně vytváří prostor pro mezigenerační dialog o moderních dějinách, občanské angažovanosti a významu svobody v demokratické společnosti.

OCENĚNÍ PRO VÍTĚZE I NEJLEPŠÍ PRÁCE

Vítězové jednotlivých kategorií získají finanční odměnu, kterou poskytne město Jičín.

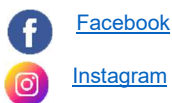
Za první místo je připraveno 7 000 Kč, za druhé 5 000 Kč a za třetí 3 000 Kč.

Autoři prací umístěných na prvních sedmi místech navíc získají knižní balíčky z produkce ÚSTR a předplatné časopisů, které Ústav vydává. ÚSTR zároveň připravuje další formy ocenění. Ve hře je například exkurze a osobní setkání s historiky Ústavu nebo možnost vydat nejlepší soutěžní práce ve společném sborníku. O vítězích bude rozhodovat porota složená z historiků, literátů a pedagogů. Jejím úkolem nebude hodnotit pouze literární stránku příspěvků. Důležitá bude také **originalita, práce s historickými prameny, schopnost samostatného myšlení, osobní zaujetí pro téma a celková přesvědčivost zpracování.**

Účast v porotě již potvrdila například spisovatelka **Bianca Bellová**, historik a publicista **Petr Placák** za ÚSTR a **Veronika Heřmánková z Paměti národa**, která vede projekt Příběhy našich sousedů.

Cena Jiřího Lišky bude oficiálně vyhlášena 1. října 2026. Teprve od tohoto data bude možné soutěžní práce registrovat. Uzávěrka nultého ročníku je stanovena na **31. prosince 2026**. Porota se bude přihlášenými pracemi zabývat v lednu a únoru 2027. Slavnostní vyhlášení výsledků nultého ročníku je plánováno na **12. května 2027**. Více informací na <https://www.cenajiriholisky.cz/>

SLEDUJTE NÁS DÁLE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH:

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (ÚSTR) je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření. Podřízenou organizací ÚSTR je **Archiv bezpečnostních složek (ABS)**, který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky. Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je Ladislav Kudrna. www.ustrcr.cz

KONTAKT PRO NOVINÁŘE:

Petra Jungwirthová, vedoucí odd. komunikace/ tisková mluvčí

M: 770 172 146

EM: press@ustrcr.cz